

Kampány Németországért

*A 2025-ös német szövetségi választási kampány témái és
főszereplői*

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

2025. február

Február 23-án, azaz most vasárnap Németországban megnyílnak az urnák: előrehozott választásokra kerül sor, miután a tavalyi év végén felbomlott a pártok színei után „jelzőlámpa” koalíciónak becézett szociáldemokrata-liberális-zöld (SPD-FDP-Grüne) együttműködés. Mivel jelen elemzésünk írásának idején a voksolásra még nem került sor, az eredményeket sem ismerhetjük, maga a választási kampány azonban így is érdemes lehet a figyelmünkre. Németország Magyarország egyik legfontosabb kereskedelmi partnere, társunk a nagy szövetségi rendszerekben és sok tekintetben az Európai Unió motorja, így a németországi politikai trendek, a választási kampányt meghatározó témák és szereplők közvetlen és közvetett módon is hatással vannak a hazai politika alakulására. Az alábbiakban tehát azt vesszük górcső alá, hogy kik a választások kulcsszereplői, hogyan igyekeznek elnyerni a német választók bizalmát és szavazatait, és hogy melyek voltak a német választási kampány fő témái. Elemzésünkben röviden bemutatjuk a jelenlegi Bundestag hét pártját, amelyeknek idén is reális esélyük van bekerülni a törvényhozásba, valamint meghirdetett programjaik és a kampány során tett kijelentéseik alapján áttekintjük, hogyan pozicionálják magukat ezek a pártok a választási kampány meghatározó témáiban.

The study was supported by the Friedrich Naumann Foundation for Freedom. The Friedrich Naumann Foundation for Freedom is not responsible for the content of this publication, or for any use that may be made of it. The views expressed herein are those of the author(s) alone. These views do not necessarily reflect those of the Friedrich Naumann Foundation for Freedom.

CDU/CSU

Bár papíron két külön pártról beszélhetünk, valójában a Kereszténydemokrata Unió (CDU) és a Bajor Keresztényszociális Unió (CSU) több mint fél évszázada egy, egyesült politikai formáció (bizonyos tekintetben a Fidesz-KDNP szövetséghez hasonlítható), amely az idei választáson a CDU vezetőjét, a veterán Friedrich Merzet indítja a kancellári székért. A CDU/CSU a német „mainstream” konzervativizmus zászlóshajójaként klasszikus jobboldali üzenetekkel kampányol: csökkentenék a jóléti kiadásokat és az adókat a gazdaság élénkítése érdekében, növelnék a védelmi kiadásokat, és keményen lépnének fel a bevándorlással szemben. A párt növelné az Ukrajnának juttatott támogatásokat, fejlesztené a német katonai kapacitásokat, a kancellárjelöltek február 9-i vitájában Merz pedig még azt is elképzelhetőnek nevezte, hogy kereszténydemokrata vezetés mellett Németország a GDP-jének nem csupán a NATO által elvárt 25-át, hanem akár 3%-át is védelmi kiadásokra fordítaná. A CDU/CSU az idei választások toronymagas esélyese, a 2021-es választási vereség jelentette mélypont óta gyakorlatilag folyamatosan növekedik a támogatóik száma, igaz, az utóbbi hónapok pár százalékpontos visszaesést hoztak Merzék számára.

SPD

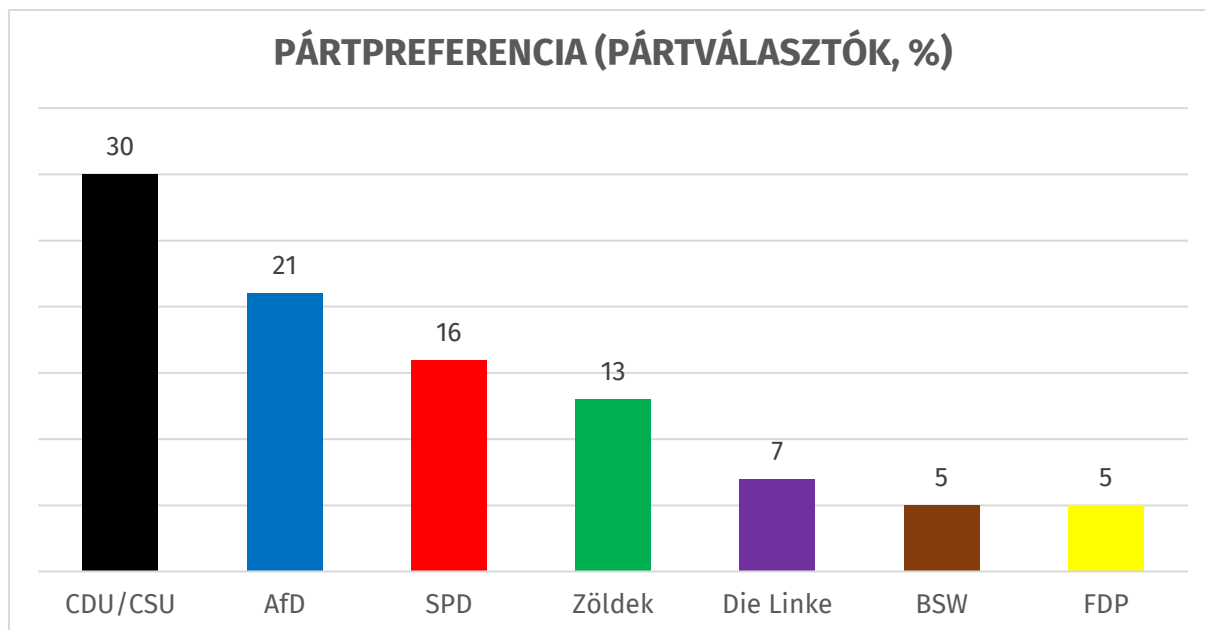
A legutóbbi, 2021-es szövetségi választások győztese, az SPD a jelenlegi kancellár, Olaf Scholz vezetésével vág neki a választásnak. A választás egyik fontos témája a háború Ukrajnában, Scholz pedig rendszeresen hangsúlyozza, hogy vezetése alatt Németország Ukrajna elkötelezett támogatója volt az orosz agresszióval szemben, és ez a továbbiakban sem változna. A szociáldemokraták baloldali programmal kívánják orvosolni a német gazdaság jelenlegi problémáit: számos területen növelnék az állam szerepét, így például, sok egyéb mellett, megemelnék a családtámogatásokat, ársapkát húznának a villamosenergia-hálózat üzemeltetők által kiszabott hálózati díjakra, és felülvizsgálnák a német alkotmányban rögzített adósságféket, azaz lehetővé tennék az állam számára a nagyobb hitelfelvételt (bár a „jelzőlámpa” koalíció működését számos belső véleménykülönbség nehezítette, mint az közismert, végül az adósságfék körüli viták szolgáltatták az SPD és a liberálisok számára a válóokot). Az SPD népszerűsége – nagyrészt a koalíciós nehézségekből adódóan – évek óta lejtmenetben van, amit a kampány ideje alatt sem sikerült megfékezni: a februárban 14% körülre mért támogatottságával a párt mindössze a harmadik helyen áll a kutatásokban, körülbelül 10 százalékpontot veszítve öt évvel ezelőtti eredményükhöz képest.

AfD

A szélsőjobboldali Alternative für Deutschland (Alternatíva Németországnak, AfD) az elmúlt évek egyértelmű politikai győztese Németországban: a párt megduplázta támogatóinak számát a 2021-es választások óta (akkor 10,4%-ot értek el, ma már 20%-ra, vagy kicsivel a fölé mérik őket), és a második leglátványosabb politikai erővé nőtte ki magát. Az AfD politikájának középpontjában a bevándorlás okozta társadalmi problémák kiaknázása, valamint a hagyományos elittel szembeni elégedetlenség és bizalmatlanság kihasználása áll, szoros rokonságban akár Orbán Viktor, akár Donald Trump politikájával. Az AfD egyik fő hívószava a német területen kirívóan szélsőségesnek számító kifejezés, a remigráció, amit maga a párt csak a legutóbbi időben kezdett nyíltan vállalni, és ami a gyakorlatban migráns háttérű személyek tömeges kitelepítését jelentené Németországból. A párt, amelynek kancellárjelöltjét, Alice Weidelt nemrég Orbán Viktor a Karmelitában fogadta, nyíltan tagadja az ember okozta klímaváltozást, és kampányígéretei között a lekapcsolt szénművek újraindítása is szerepel. Oroszországgal szemben megengedő álláspontot képvisel (egyres politikusai kifejezetten pozitívan nyilatkoznak Vlagyimir Putyinról), Ukrajna támogatását viszont elutasítják.

Zöldek

Nevükhöz híven a Zöldek választási programja a klímatudatosságra, a zöld átmenet elősegítésére épül, amihez a párt számottevő állami segítséget nyújtana. Az SPD-hez hasonlóan az adósságfék megreformálásával nagyobb hitelfelvételt tennének lehetővé, az így megnövelt szövetségi forrásokból pedig az infrastruktúra, az ipar, az energiaellátás zöld fejlesztésére költenének, ebben látva a gödörben lévő német gazdaság számára a kiutat. Baloldali-zöld társadalompolitikájuk egyik emblematikus eleme a „klímapénz” (Klimageld): a karbonárzából (carbon pricing) keletkező bevételből kis és közepes jövedelmű háztartások klímasemlegességi átmenetét támogatnák. (A klímapénz már a jelenlegi kormány programjába is belekerült, de sosem valósult meg, elsősorban forráshiány miatt.) A Zöldek és kancellárjelöltjük, Robert Habeck Ukrajna határozott támogatói, abban pedig egyedülállóak a pártok között, hogy a bevándorlással kapcsolatban kifejezetten pozitív álláspontot képviselnek: Németország „a bevándorlás országa” (Einwanderungsland), amely üdvözlí és megvédi az odaérkezőket, írja a párt programja. Bár 2022-es nagy megerősödéséhez képest a Zöldek népszerűsége mára visszaesett, annyiban mindenképp stabilnak mondható, hogy a közvélemény-kutatások alapján jelenleg a 2021-es választásokon elért 14,7%-os eredményükhöz hasonló szinten áll.

Forrás: Politico Poll of Polls, 2025. február 17.

A Baloldal (Die Linke)

A volt keletnémet kormánypárt, a Szocialista Egységpárt közvetett utódjaként a Die Linke (amire a félreértések elkerülése végett a Zöldektől eltérően eredeti, német néven hivatkozunk) számottevő kommunista örökséget hordoz, a szélsőbaloldali gondolatok pedig a párt mai tagsága körében is felbukkannak. Számottevően megnövelnék az állami kiadásokat a gazdaságban, a kultúrában, az oktatásban, a kutatás-fejlesztésben, miközben adót emelnének a nagyvállalatok számára, és – más adóemelések mellett – bevezetnék a vagyonadót. Erősen rendszerkritikus pártként az inter- és szupranacionális szervezetek és szövetségi rendszerek alapvető reformja és/vagy leváltása mellett érvelnek, valamint nemzetközi leszerelést követelnek. A Die Linke elítéli az orosz agressziót Ukrajnával szemben, és követeli az orosz csapatok kivonását, de nem támogatja Ukrajna fegyverekkel való támogatását. A Die Linke az utóbbi hetek során szárnyalásba kezdett: elsősorban parlamenti frakcióvezetője, Heidi Reichinnek a fiatalok körében rendkívül eredményes közösségimédia kampányának és szenvedélyes, az online térben virálissá váló beszédeinek köszönhetően megduplázta a tavalyi év végén mért támogatottságát, és február közepén már 6-7% körülire mérik a pártot.

BSW

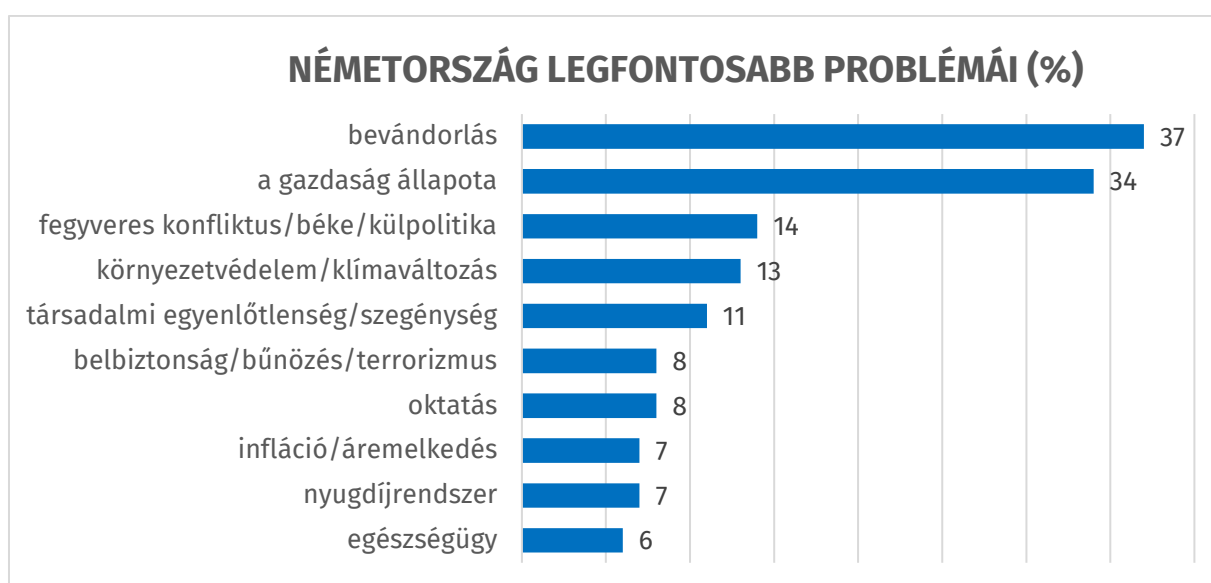
A Sahra Wagenknecht Szövetség (Bündnis Sahra Wagenknecht, BSW) 2023-ban vált ki a Die Linkéből, és hivatalosan 2024 januárjában alakult párttá. A korábban a Die Linkét is vezető Wagenknecht szerint a baloldali párt már nem képviselte kellőképpen a munkásosztályt, amely emiatt az AfD felé fordult (ezt a kritikát nagyrészen a Die Linke sikertelensége alapozta meg a 2023-as hesseni és bajorországi tartományi választásokon, ahol a párt nem érte el a törvényhozásba kerüléshez szükséges 5%-os küszöböt, az AfD viszont várakozásokon felül szerepelt). A BSW számos gazdasági és külpolitikai kérdésben a Die Linkéhez hasonló, radikális baloldali álláspontot képvisel (bár az orosz-ukrán háború vonatkozásában oroszbarátabb húrokat penget). A fő különbség a két párt között a társadalompolitikai üzenetekben rejlik: míg a Die Linke progresszív, feminista, nemek közti egyenlőséget hirdető, a bevándorlással és a bevándorlókkal szemben – a Zöldekhez hasonlóan – elfogadó üzenetekkel kampányol, addig Wagenknecht e tekintetben az AfD-re hajaz: bevándorlásellenes, védené a „hagyományos családot”, és ellenzi a név- és nemváltoztatás megkönnyítését. 2024-ben a BSW lendületes növekedésbe kezdett, a nyár folyamán már közel 10%-ra mérték a támogatottságát, de ez a lendület – elsősorban az AfD erősödésével párhuzamosan – mára elfogyott, jelenleg úgy fest, Wagenknechték nagyon örülhetnek, ha sikerül elérniük az 5%-ot.

FDP

A 2021 óta kormányon lévő liberálisok (Szabaddemokrata Párt – Freie Demokratische Partei, FDP) támogatottsága az SPD-ével párhuzamosan csökkent az elmúlt négy évben, és mára már inkább az 5% bejutási küszöb alatt mérik a pártot. Az FDP egy klasszikus liberális, szabadpiaci kapitalista elveket valló párt, amely gazdaságpolitikai programját tekintve sokkal közelebb áll a CDU/CSU-hoz mint ahhoz az SPD-hez, amellyel közösen kormányoz: kampányuk az adócsökkentésre és az állam szerepének csökkentésére épül, ezáltal kívánják lendületbe hozni a német gazdaságot. Az adósságfék kényes kérdésében – az AfD mellett – a reform leghatározottabb ellenzői: mindenáron megtartanák a jelenlegi szabályozást, amely megtiltja a szövetségi költségvetés számára, hogy a GDP 0,35 százaléka feletti mértékű adósságot halmozzon fel évente (tavaly láthattuk, hogy a „mindenáronba” a kormánykoalíció felbomlása is beleértendő). A migráció kérdésében az idei választásokra keményedett az FDP álláspontja: bár hagyományaikhoz híven hirdetik a multikulturalizmus értékeit, és támogatják a legális bevándorlást, szigorúbb fellépést ígérnek azokkal szemben, akik engedély nélkül tartózkodnak Németországban. Az FDP Ukrajna elkötelezett támogatója Oroszországgal szemben, vezetője, Christian Lindner pedig lépten-nyomon hangsúlyozza is, hogy pártja sosem hezitált a kérdésben, szemben Olaf Scholzcal.

A FŐ KAMPÁNYTÉMÁK

A német választási kampány során a pártok kettő plusz egy fő témára összpontosították a figyelmüket, amelyek jó eséllyel döntőek lehetnek abban, hogy melyek lehetnek tagjai az újonnan alakuló törvényhozásnak, és melyek alakíthatnak majd kormányt. Ezek, ahogy abban nagy vonalakban minden közvélemény-kutatás egyetért, a gazdaság, a migráció, illetve a plusz egy, az AfD-hez való viszony. A kampánytémák és a pártok kommunikációjában való megjelenésük áttekintésekor a négy nagy párt, a CDU/CSU, az SPD, az AfD és a Zöldek stratégiájára fókuszálunk.

Forrás: ARD-Deutschlandtrend / infratest dimap, 2025.01.09.

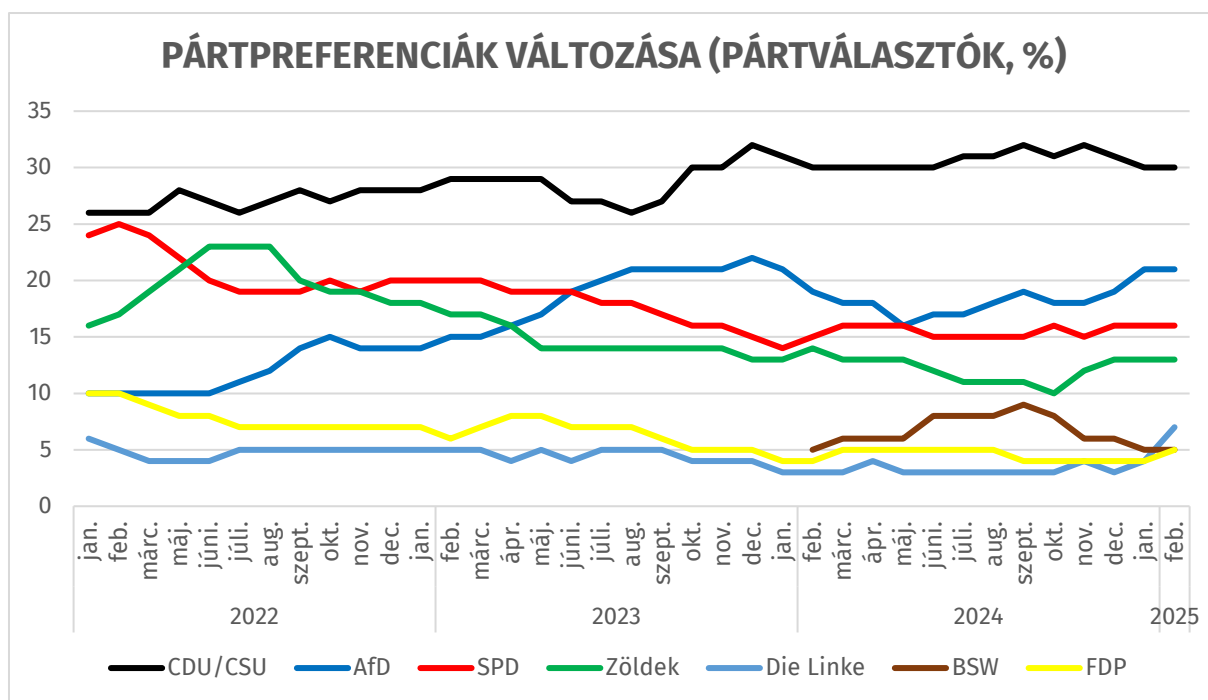
Gazdaság

A német gazdaság két éve recesszióban van, ilyenre bő két évtizede nem volt példa. Az ipar, benne külön említést érdemlően az autóipar szenved, és ez a gazdasági helyzet volt az is, amely végleg kihúzta a talajt a jelzőlámpa koalíció lába alól, hiszen a kormány programjának megvalósításához extra forrásokra lett volna szükség, az FDP-s Lindner pénzügyminiszter viszont körme szakadtáig ragaszkodott az adósságfék jelentette hitelfelvételi korláthoz. Azt, hogy a gazdaság élénkítése a választók számára is kiemelten fontos kérdés, a pártok is érzik, hiszen mind a kormányprogramok (a német pártok a választásokat megelőző hónapokban részletes programot tesznek közzé; ezek nem pusztán a „fióknak” készülnek, komoly

sajtóvisszhangot kapnak, és rendszeres hivatkozási alapnak tekinthetők), mind a kampányok központi eleme.

Bár több párt között oszlik meg, alapvetően két ajánlat verseng egymással: egy adócsökkentésre alapuló és az állami kiadásokat visszavágó jobboldali/liberális, és egy az állam szerepét növelő, a gazdagok adójának emelésével az újraelosztást növelő baloldali. Előbbit a CDU/CSU, az AfD és az FDP, utóbbit az SPD, a Zöldek, a Die Linke és a BSW képviselik. Persze a kampány során az egyes modellek főleg csak szlogenek szintjén jelentek meg, de fontos megjegyezni, hogy még olyankor sem maguk az ajánlatok számítanak igazán. Egy politikai küzdelemben nem feltétlenül az ér el nagyobb sikert, aki a jobb megoldást kínálja (már ha egyáltalán létezik bizonyosan jobb megoldás), hanem az, aki nagyobb bizalmat tud kelteni a szavazókban a saját politikája iránt – e tekintetben pedig Merz és a CDU/CSU óriási előnyben van a kormánykoalíció pártjaival szemben, hiszen hibáztathatja a Scholz vezette kormányt a jelenlegi helyzetért – és teszi is. Érdeemes megfigyelni a közvélemény-kutatási adatok alakulását az előző választások óta: az SPD és az FDP népszerűsége nem a koalíció széthullásakor zuhant be, hanem éveken át fokozatosan csökkent, köszönhetően a belső konfliktusoknak, valamint a gazdasági helyzet romlásának. (Támogatottságukból a Zöldek is jócskán veszítettek a 2022-es népszerűségi csúcsukhoz képest, de az ő esetükben ez – egyebek mellett – inkább a klímapolitika háttérbe szorulásának tudható be, és annak, hogy a rendszerkritikus fiatal szavazók sokkal kevésbé találtak vonzónak egy kormányon lévő, a kormányzással együtt járó, sokszor fájdalmas kompromisszumokat megkötő pártot.)

A németországi választások egyik fő témája tehát a gazdaság ugyan, de a kampány során sokkal inkább az a kérdés dominált, sikerül-e Olaf Scholznak és pártjának meggyőznie a választókat nem csak arról, hogy a gazdasági nehézségeket baloldali politikával lehet megoldani, hanem arról is, hogy képesek az általuk képviselt programot végrehajtani. Erre a választásokat megelőző kutatási adatok alapján a válasz egyértelmű nem; sőt, Scholznak azzal sem sikerült visszakapaszkodnia, hogy a kampányhajrában igyekezett más témát állítani a középpontba.

Forrás: Politico Poll of Polls

Bevándorlás

Nem kérdés, hogy melyik az a párt, amely a leginkább profitálhatott abból, hogy a bevándorlás, illetve a bevándorlók integrációja körüli társadalmi feszültségek kiéleződtek Németországban: az AfD minden bizonnyal történelme legnagyobb választási sikerére készülhet most vasárnap. A 2024-es európai parlamenti választásokat megelőzően a párt környékén kirobbant botrányok (a náci bűnök relativizálása, kínai és orosz kapcsolatok), amelyek végül nagyban hozzájárultak az Identitás és Demokrácia frakció felbomlásához, és ahhoz, hogy (az Európai Konzervatívok és Reformerek frakcióját nem számítva) két külön szélsőjobboldali csoport jött létre az EP-ben, elhalványultak annak fényében, hogy milyen erősek a bevándorlással kapcsolatos indulatok a német társadalomban, így az AfD, amelynek kampánya gyakorlatilag erre az egy témára épült, folyamatosan erősödni tudott. Alice Weidel és pártja visszaállítanák az állandó ellenőrzést Németország határain – megszegve ezzel a schengeni egyezményt –, és idén január óta nyíltan képviseli a „remigráció” politikáját, ami a gyakorlatban bevándorló háttérű személyek tömeges kitelepítését jelenthetné, akár német állampolgársággal rendelkezőket is. Jól jelzi a politikai széljárás alakulását, hogy tavaly Weidel még elhatárolódott attól az országos AfD-ellenes tüntetésekhez vezető botránytól, amely azután tört ki, hogy kiderült: az AfD vezető politikusai a remigráció lehetőségeiről egyeztettek egy szélsőjobboldali megbeszélésen egy volt osztrák neonáci társaságában.

Hogy az AfD népszerűsége okozta nyomásnak, vagy magának a bevándorlási helyzetnek tudható-e be, nehéz volna egyértelműen visszakövetni, de annyi bizonyos, hogy általános jobbratolódás figyelhető meg a legtöbb párt részéről a migráció kérdését illetően. Az egyébként a törvényes bevándorlást pártoló SPD sokkal óvatosabban fogalmaz a témában, mint korábban, előtérbe helyezve a biztonsági megfontolásokat, és az illegális migráció visszaszorítását. Az Angela Merkel fémjelezte „Wilkommenskulturnak” egyértelműen vége Németországban, a CDU/CSU rendkívül szigorú migrációval kapcsolatos intézkedéseket léptetne életbe, és programjában a bevándorlás „azonnali, de facto befagyasztásáról” ír, ami az ország szárazföldi határain át illegálisan belépni kívánók azonnali elutasítását jelentené. Merz, akinek a Merkellel való viszonya amúgy sem mondható barátinak, direkt módon kritizálta is a volt kancellárt és az általa képviselt bevándorláspolitikát: „Mi is követtünk el hibákat a kormányzásunk idején – és tanultunk belőlük”, mondta még Decemberben.

A bevándorlás terén tehát „szigorítási versenyt” láttunk a kampány során, azonban ennek is megvannak a maga határai: a CDU/CSU számára veszélyessé válhat, ha túlságosan közel sodródik az igen magas elutasítottságú, a mainstream pártok között továbbra is érinthetetlennek számító AfD-hez, a migrációval kapcsolatos álláspontja és az ominózus januári parlamenti együttszavazás okán pedig Scholz a választásokat megelőző hónapban éppen azzal érvelt a választóknak a CDU/CSU-val szemben, hogy Merz és pártja a szélsőjobbal kokettál.

Az AfD-hez való viszony

Magyarországon is az újságok címdalára került, amikor idén január 29-én a CDU/CSU a Második Világháború vége óta tartó konszenzust tört meg azzal, hogy az AfD támogatásával igyekezett átvinni – végül egyébként sikertelenül – egy a bevándorlás szabályozását szigorító törvényjavaslatot a Bundestagban. A német mainstream pártjai évtizedek óta tabuként kezelik a szélsőjobbal való bárminemű együttműködést, Merzék lépése így óriási vihart kavart a német politikában, Scholz pedig, aki a kutatások alapján sikertelenül igyekezett visszaállítani a szavazók bizalmát az SPD-ben, azonnal ráfordult a témára: a szociáldemokraták az AfD és az általa képviselt politika normalizálásával vádolják a kereszténydemokratákat, maga Scholz pedig azt állítja, Merz készen állna koalícióra is lépni az AfD-vel, ha szüksége volna rá. Merz természetesen határozottan tagadja ezt, számos fórumon egyértelműen kijelentette, hogy az AfD-vel nem elképzelhető az együttműködés, a

négy kancellárjelölt (Merz, Scholz, Habeck és Weidel) televíziós vitáján pedig két kollégájával együtt határolódott el az AfD vezetőjétől, akit mindnyájan élesen bíráltak.

A szélsőjobb erősödése régóta téma a német politikában, de a választások előtti hetekben a kampány középpontjába került. Több tíz-, sőt, százezres szélsőjobb elleni tüntetésekre került sor Németország nagyvárosaiban, a tüntetők pedig nem rejtették véka alá csalódottságukat és kritikájukat Merzcel és a kereszténydemokratákkal szemben sem. Fontos azonban látnunk, hogy ezek a tüntetések nem pártok által szervezett demonstrációk voltak, és bár Scholz megpróbált politikai tőkét kovácsolni a CDU/CSU-val szembeni felháborodásból, úgy tűnik, a szociáldemokraták nem tudták becsatornázni a tüntetéseken felszínre törő indulatokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a CDU/CSU ne veszített volna az AfD-vel való együttműködésen. Merz régóta tisztában van azzal, hogy az AfD erősödése a CDU/CSU számára is kockázatokkal rejt, így a kampány során azzal igyekezett kifogni a szelet a szélsőjobb vitorlájából, hogy saját pártját tolja szélsőségesebb irányba – legalábbis a bevándorlás kérdésében –, megpróbálva magához vonzani Weidelék szavazóit; ebbe a taktikába illeszkedik a bevándorlási szabályok szigorítására vonatkozó parlamenti indítványa is. A taktika azonban visszafelé sült el: nem pusztán a centrista választókat haragította magára, de az AfD-nek is segített tovább haladni a normalizálódás útján.

Az AfD számára a 2025-ös választás nem csak abból a szempontból lehet történelmi siker, hogy minden bizonnyal eddigi legjobb eredményüket érik majd el, hanem abból is, hogy a kampány során sikerült legalábbis megkezdniük annak a „cordon sanitaire”-nek (vagy, ahogy Németországban hivatkoznak rá, „tűzfalnak”) a lebontását, amely mögé a német szélsőjobboldalt évtizedek óta száműzte a politikai mainstream. Ebből a szempontból három esemény tekinthető kiemelkedő jelentőségűnek: a fent tárgyalt parlamenti szavazás; Elon Musk nyílt támogatása (amelynek talán leglátványosabb megnyilvánulásai az Alice Weidellel folytatott, az X-en közvetített január 9-i beszélgetése, illetve online bejelentkezése az AfD január 25-i kampányeseményére voltak); és Weidel Orbán Viktornál tett február 12-i látogatása, ami a párt nemzetközi elszigetelődése feloldásának szempontjából volt kiemelt fontosságú.

Érdemes belegondolnunk, hogy azok a pártok, amelyek megpróbálták „AfD-bbék lenni az AfD-nél”, és a szélsőjobb eszközeivel szavazókat elszipkázni Weidel pártjától, nem jártak sikerrel: sem Merz és a CDU/CSU, sem a Wagenknecht-féle szövetség, amely szélsőbaloldali gazdaság- és külpolitikája mellett – meglehetősen nyíltsággal az AfD mintájára – a Weidelék által is képviselt szélsőjobb, rendpárti hozzáállásban látta pártja megerősödésének útját.

Jelen pillanatban úgy tűnik, az egyik szélsőség megerősödésére építve leginkább a másik szélsőség tud megerősödni, persze megfelelő kampánystratégiával: a 2025-ös év első két hónapjának egyik (ha nem a) legnagyobb politikai győztese a Die Linke, amely elsősorban frakcióvezetőjének, a közösségimédia-sztárrá avanszált Heidi Reichinneknek köszönhetően rendkívüli sikerrel szólította meg a fiatal szavazókat – minden valószínűség szerint beleértve az elmúlt hetek tüntetéseinek résztvevőit is. A radikális, rendszerkritikus pártok mindig vonzóbbak a fiatalok számára, a Die Linke pedig (amely szintén pária státuszú a német politikában, még ha nem is veszi körül az AfD-hez hasonló tűzfal – vagy ami maradt belőle) egyértelműen ezek közé tartozik. Reichinnek szenvedélyes, a szélsőjobbal kompromisszumot nem ismerő beszéde, amelyet január 29-én, az ominózus CDU/CSU-AfD együttszavazást követően mondott el a Bundestagban, Tik-Tok szenzációvá vált, mára már több mint 6,5 millió megtekintésnél jár, Reichinnekre pedig „a Tik-Tok királynőjeként” hivatkoznak rajongói.

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author only and do not necessarily reflect those of the European Union. Neither the European Union nor the grantig authority can be held responsible for them.